

Sadržaj

Prekrasna je mirna večer u mitskoj Arkadiji. Damone, mlad zgodan pastir, poziva svoju voljenu Clori, nimfu cvijeća i proljeća, da mu se pridruži na balkonu da uživaju u svježem povjetarcu. On se žali da je „Udaljenost veliki tiranin ljubavi“, ali usprkos tome on joj je vjeran i odan više od bilo kojeg mogućeg obožavatelja. Također je pita da li tijekom dana misli na njega. Ona odgovara da ga stalno ima u mislima bilo da je budna ili spava. Slože se oko toga da je na zvijezdama hoće li im biti dozvoljeno da vole ili ne.

U raspravu o ljubavi ulaze još troje: oni potvrđuju da su Kupidovi lanci moćni i žale Clori i Damona u njihovoj patnji. Dok ostalo troje smatra da je Ljubav okrutna, Clori kaže da su njene muke u stvari slatke. Jedno od njih predlaže da bi nimfa Echo trebala izaći iz svoje spilje gdje se sakrila zbog Narcisove neuzvraćene ljubavi i od koje je ostao samo glas koji joj omogućava da se žali. Ona bi im trebala dati do znanja da je nitko nikad nije žalio, čak ni Kupid nije imao milosti za nju.

Drugi objašnjava da se Apolo, bog sunca koji na nebu jaše u svojim bojnim kolima, spustio u lov za nimfom Daphne u koju se strasno zaljubio. Međutim trenutak prije nego što ju je uhvatio, njen ju je otac spasio pretvorivši je u lovorovo stablo.

Damone govori kako su sve molitve ljubavnika uzaludne ako ih ne štite zvijezde. Drugi iz trija mole Iphis da ispriča o svojoj žarkoj ljubavi prema prekrasnoj Anaxareti. Ta hladna nimfa ignorirala je pastirove ljubavne izjave kao i njegovu ljubaznost i pristojnost. Očajan, Iphis se odlučio ubiti, nadajući se da će Anaxareta promijeniti svoj odnos prema njemu, međutim ona time nije bila ganuta. Boginja Afrodita koja je ohrabivala Iphisa, zbog toga je Anaxaretu pretvorila u kamen, težak koliko je bilo teško i njeno srce. Zaključak je da treba pobjeći od Kupida.

Damone tvrdi da ostalo troje ne razumije plemenitost voljenja koje, ako dolazi s neba, ne uzrokuje patnju. Uostalom, i ljubav i smrt su neizbježni. Clori vjeruje da „kada duše jedna drugu obožavaju/snaga zvijezda im se pridružuje u svojoj ljepoti“. Trio potvrđuje da je „ljubav sudbina/ koju je nemoguće izbjeći“. Čak je i Neptun, bog mora, „izgorio i volio u vodi“. Na kraju rasprave se svi udružuju, svaki govoreći zvijezdama da mu/joj bude dozvoljeno da bude ljubavnik/ljubavnica „slava je tvoja/a pobjeda moja“.

Jedan od najutjecajnijih skladatelja svog vremena **Alessandro Stradella** (1644-1682) je nakon smrti brzo zaboravljen. Njegov opus obuhvaća više od 300 skladbi koje su u rukopisima razasute po knjižnicama diljem Evrope i SAD-a. Skladao je sve glazbene vrste i oblike svog vremena: najmanje šest opera od kojih se komična opera *Il Trespolo tutore* smatra jednom od prvih *opera buffa* i prvom u povijesti opere u kojoj komični bas ima glavnu ulogu, zatim preko 170 sakralnih i svjetovnih kantata za 1-6 glasova uz pratnju *continua* ili instrumentalnog ansambla često koncipiranog na način *concerta grossa*, šest oratorija te instrumentalnu glazbu, najviše za gudače i *basso continuo* u formatu *sonate da chiese*. Njegov značaj je vjerojatno najveći za nastanak *concerta grossa*. Naime dok je Corelli sa svojim op.6 prvi objavio skladbe pod tim nazivom, Stradella je taj način skladanja upotrijebio ranije u svojoj *Sonati di viole*. Budući da su se međusobno poznavali, direktan je utjecaj vrlo vjerojatan. Također su njegovu glazbu u svojim djelima koristili skladatelji poput G.F.Händela (u oratoriju *Izrael u Egiptu*) te Alessandro Scarlatti.

O njegovom životu najviše su poznate brojne ljubavne afere i pokušaj financijske prevare, a završen je naručenim ubojstvom. Bio je iz bogate aristokratske obitelji pa se za razliku od ostalih suvremenih skladatelja nije morao vezati ni za kakvu dvorsku ili crkvenu službu. Kao slobodan skladatelj pisao je na narudžbe i surađivao s najznačajnijim pjesnicima svojeg doba.

Svoju mini-operu, serenatu *La Forza delle Stelle* (nazvanu još *Il Damone* prema glavnoj ulozi) Alessandro Stradella je napisao u Rimu oko 1657. na narudžbu švedske kraljice Kristine. Svojom je abdikacijom s prijestolja 1654. Kristina zapanjila čitavu Evropu. Jedna od najduhovitijih i najobrazovanijih žena svojeg doba, Kristina se najviše pamti po svom velikodušnom pokroviteljstvu umjetnosti i utjecaju na evropsku kulturu. Mnogi je vide kao kraljicu mira i prototip suvremene žene – nikad se nije udavala i živjela je neovisno. Čak i danas nadahnjuje znanstvenike, skladatelje, slikare i filmske umjetnike. Nakon progonstva iz Švedske i preobraćenja na katolicizam živjela je u Rimu do svoje smrti 1689. Sahranjena je u bazilici sv. Petra.

Umjetnici poput Berninija, Corellija, Scarlattija i Stradelle za nju su stvorila remek djela. Kristina je pozvala Stradellu da sklada glazbu za libreto kojeg je Sebastiano Baldini napisao prema pjesmi Francesca Petrarce, pjesnika iz 14. stoljeća. Kristina je prilično slobodno revidirala tekst pa čak i glazbu. Vjeruje se da je naslov njen. Napomene za vokalne dionice, tehniku i fraziranje napisane njenom rukom dokazuju njen interes i uvid u psihologiju, literaturu i glazbu. Također je prekinula tradiciju i neke je sopranske uloge dodijelila pjevačicama umjesto kastratima.

Posljednjih se godina Stradellino djelo zaslužno oživljava. Vladao je svim stilovima sredine 17. stoljeća i vješto kombinirao zapanjujuće harmonije s kompleksnim kontrapunktom. Od 2000. godine se objavljuje znanstveno i kritičko izdanje njegovih sabranih djela što ga subvencionira država, a vodi profesorica Carolyn Gianturco koja je već 2001. godine Matsu Liljeforsu dala partituru druge verzije serenate za 7 pjevača i orkestar. Premijera je održana u Vatikanskoj kancelariji u Rimu, a snimila ju je i državna televizija RAI. Ranija verzija *La Forza delle Stelle* za 5 pjevača i manji ansambl je također uređena i objavljena i ta će verzija danas biti izvedena.

Amanda Liljefors trenutno studira operu na Sveučilištu u Stockholmu. Također je studirala i na Kraljevskoj muzičkoj akademiji u Stockholmu. Nastupa na koncertima i opernim produkcijama širom Evrope, npr. s baroknim ansamblom *La Tempesta* u Parizu 2014. godine, na Radiokulturhaus-u u Beču 2016. i orkestrom *Filialen* u Stockholmu 2018. Sudjelovala je i u izvedbi čarobne frule u Berlinu 2016. godine. Uloge u kojima nastupa su Didona iz Purcellove opere *Dido and Aeneas*, sve tri dame iz *Čarobne frule* i Lauretta iz opere *Gianni Schicchi*. Ove je godine angažirana za ulogu Euridice u Gluckovom *Orfeju* i Grofice u *Figarovom piru*.

Jessica Elevant, pobjednica na međunarodnom natjecanju WagnerStimmen u Karlsruheu 2018. godine. Kao solistica nastupa u Švedskoj, a ove je godine pozvana da bude gošćasolistica Orchestre Symphonique de Bretagne u Rossinijevoj *Stabat Mater*. Na Sveučilištu u Linköpingu diplomirala je inženjering i započela doktorski studij iz teorijske fizike, međutim se s vremenom u potpunosti posvetila pjevanju, za to dobila prestižnu stipendiju i trenutno studira operu na Sveučilištu u Stockholmu.

Alessandro Stradella
La Forze delle Stelle, serenata*

verzija za 5 vokala i instrumentalnu pratnju

 Tekst: **Sebastiano Baldini** – revizija: švedska kraljica Kristina

1. <i>Sinfonia</i> (prima)		
2. Recitativo,	<i>Or che l'alma ristaura,</i>	Damone, Clori
3. Aria,	<i>Miri mai di me chi sia,</i>	Damone
4. Recitativo,	<i>Vadan del loro incendio,</i>	Damone, Clori
5. Aria,	<i>Sospiri quanto sa,</i>	Clori
6. Recitativo,	<i>Sempre sarà mia gloria,</i>	Clori, Damone
7. Aria a 2,	<i>Io se t'amo/t'adoro,</i>	Damone, Clori
8. Recitativo,	<i>In quei volumi eterni,</i>	Damone
9. Aria a 2,	<i>O stelle adorate,</i>	Damone, Clori
10. <i>Sinfonia</i> (seconda)		
11. Aria a 3,	<i>Scolga un'alma dall'aspre catene,</i>	Tenor, Basso,
Contralto		
12. Recitativo,	<i>O detti mensognieri,</i>	Clori
13. Aria,	<i>Questo nume non presume,</i>	Clori
14. Recitativo,	<i>Dagl'antri suoi più cupi,</i>	Tenor
15. Aria,	<i>Un garzon di più fierezza,</i>	Tenor
16. Recitativo,	<i>Pur al pianger di lei,</i>	Tenor, Contralto
17. Aria,	<i>Ma pur la cruda, pregata invano,</i>	Contralto
18. Recitativo,	<i>Se dal ciel non discende,</i>	Damone
19. Aria a 2,	<i>Come fosse il suo tesoro,</i>	Damone, Clori
20. Recitativo,	<i>O Ifi, disperato e miserabile,</i>	Basso
21. Aria,	<i>Si fugga quel barbaro regno,</i>	Basso
22. Recitativo,	<i>Ad ogni offesa apre superbo il varco,</i>	Basso, Damone,
Clori, Contralto
23. <i>Sinfonia</i> (terza)		
24. Aria a 3,	<i>L'amar s'è destino,</i>	Basso, Contralto,
Tenore
25. Recitativo,	<i>Se il fato così vuol,</i>	Contralto
26. Aria a 2,	<i>Di ferro le mura,</i>	Tenore, Contralto
27. Recitativo,	<i>Offese no, venture,</i>	Damone
28. Aria a 3,	<i>Grand'incanto d'una beltà,</i>	Clori, Damone,
Basso
29. Recitativo,	<i>Dardo più fiero mai,</i>	Tenore
30. Aria,	<i>Del nume al potere,</i>	Damone
31. Recitativo,	<i>Ama sin l'insensibile,</i>	Damone, Contralto,
Tenore
32. Madrigale a 5	<i>Stelle, col vostro ardore,</i>	Damone, Clori,
Contralto, Tenore, Basso

*Izvedba serenate *La Forza delle Stelle* se temelji na nedavno objavljenom kritičkom izdanju *Alessandro Stradella Opera Omnia*, serie 1, vol. 14, prema uputama prof. Carolyn Gianturco

Eva Maria Riedl-Buschan je rođena u Štajerskoj u Austriji. Na Visokoj školi za glazbu i scenske umjetnosti u Beču završila je operu i *lied*/oratorij te joj je dodijeljena Nagradom izvrsnosti za izniman doprinos. Pobjednica je nekoliko međunarodnih natjecanja. U razdoblju 2006-2016 je bila pod ugovorom u Volksoper u Beču, a kao gostujuća pjevačica nastupala je i u drugim opernim kućama i festivalima kao što su Opera u Zürichu, Opernhaus Tyrol te kao solistica u Italiji, španjolskoj, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Sloveniji, Poljskoj, Turskoj i Izraelu.

Mattias Gunnari nakon diplome na Kraljevskoj muzičkoj akademiji studira operu na Sveučilištu u Stockholmu. Angažiran je u mnogim opernim produkcijama i na koncertima u Švedskoj kao što su Mozartove opere na opernom festivalu u dvorcu *Läckö*, u teatru *Vasa* u Stockholm te na opernom festivalu u Dala-Flodi. Solist je u Bachovoj *Pasiji po Ivanu*, Händlovom *Mesiji*, Monteverdijevim *Marijinim vesperama* i drugdje.

Johan Schinkler je na Sveučilištu u Stockholmu studirao pjevanje i već tada se afirmirao kao traženi pjevač i glumac. Nastupa u svim većim opernim kućama u Švedskoj. U göteborgskoj Operi igra naslovnu ulogu u Bartokovom *Dvorcu Modrobradog* te ulogu Dalanda u Wagnerovom *Ukletom Holandezu*. U Folkoperi igra nekoliko uloga u Mozartovim operama uključujući i ulogu Leporella u *Don Giovanniju*, Figara u *Figarovom piru* i Don Alfonsa u *Cosi fan tutte* kao i Raimonda u Donizettijevoj *Luciji di Lammermoor*. Druge uloge kao što su Gurnemanz u *Parsifalu*, Kaspar u *Strijelcu vilenjaku* i Colline u *La Bohèmeu* ostvario je u Operi u Leipzigu. Ovo ljeto je imao *debut* u *Rajninom zlatu*. Sudjelovao je u prvoj suvremenoj izvedbi Stradelline opere *La Forza delle Stelle* u Rimu 2001. godine.

Mats Liljefors je svoje obrazovanje violinista i dirigenta stekao u Švedskoj, Švicarskoj i Njemačkoj. 1970. je utemeljio festival Glazba u kraljevskoj palači u Stockholmu čiji je umjetnički voditelj bio do 2015. godine. Predavao je na Sveučilištu u Minnesoti i bio dvadeset godina prvi gost dirigent Državnog orkestra Hermitage u Sankt Petersburgu. Na brojnim je turnejama diljem svijeta i kao gost dirigent i kao šef dirigent Kraljevskog švedskog komornog orkestra. Od 2013. godine je voditelj međunarodnog kulturnog projekta *Queen Christina the European* što se pod pokroviteljstvom EU provodi u 10 evropskih zemalja te u Brazilu i Japanu. Godine 2001. je ravnao prvom suvremenom izvedbom opere *La Forza delle Stelle* u Rimu.